

*До разової спеціалізованої
вченої ради
Національної академії
внутрішніх справ*

ВІДГУК
**на дисертацію Пісного Віталія Ігоровича «Розслідування легалізації
(відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді
неправомірної вигоди», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність обраної теми. Нині спостерігається стрімкий ріст інноваційних технологій, які впливають не лише на повсякденне життя, а також на інші сфери життєдіяльності українського суспільства, у тому числі на економічну. Однією з найбільш небезпечних загроз для нормального функціонування держави є легалізація (відмивання) майна. Це зокрема прослідковується і у державній політиці України, зокрема у констатації важливості протидії відмиванню доходів і прийняттю відповідних стратегій, що повинні узгоджуватися із законодавством України, зокрема – кримінальним і кримінальним процесуальним. З огляду на це, актуальними залишаються питання розробки сучасних механізмів у системі протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом і формування плану дій у цій галузі. Використання злочинцями інноваційних технологій у вказаній сфері відбувається швидше, ніж знаходження ефективних методів протидії правоохоронцями. Зміни у законодавстві України сприяють підвищенню ефективності протидії відмиванню майна, однак у ряді випадків вони лише декларують певні положення і не надають інструментарію для роботи слідчих, детективів. Крім цього, нормативні документи у вказаній сфері часто є неузгодженими між собою, зокрема це стосується використання застарілої термінології, що вносить непорозуміння у діяльність правоохоронців. За таких обставин виправданим є використання практичних рекомендацій міжнародних експертів у галузі протидії відмиванню доходів, з урахуванням норм чинних нормативно-правових актів України.

Вивчення статистичних даних свідчить про недостатню ефективність засобів і методів, які використовують правоохоронні органи під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, складнощах доказування обставин таких кримінальних правопорушень, що унеможливує досягнення завдань кримінального провадження. Статистичні дані засвідчують проблему розслідування технології злочинного збагачення, адже в більшості випадків, навіть за умови внесення відомостей до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань за сукупністю ст. 209 та 368 КК України, у процесі досудового розслідування відбувається перекваліфікація, і кримінальне провадження за ст. 209 КК України закривають, лишаючи лише ст. 368 цього Кодексу. Така ситуація спричинена складністю доказування факту легалізації (відмивання) майна, частими випадками вчинення саме цього діяння у співучасті, а також тривалістю строків досудового розслідування. Вказані обставини засвідчують актуальність теми дисертації **Пісного Віталія Ігоровича**.

Мета і задачі дослідження. Основна мета, яку поставив перед собою дисертант – це вирішення конкретного наукового завдання з формування теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

У процесі досягнення вказаної мети здобувач вирішив наступні *завдання*:

– визначено стан наукової розробленості проблем розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– сформовано правові засади діяльності уповноважених суб'єктів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– з'ясовано міжнародний досвід протидії розслідуванню легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної

вигоди, і сформовано пропозиції щодо його запозичення для вітчизняної правозастосовної практики;

– окреслено загальні положення криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– виокремлено предмет посягання під час легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– проаналізовано спосіб легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– висвітлено обстановку та слідову картину легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– схарактеризовано особу правопорушника, що вчиняє легалізацію (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– розглянуто обставини, що підлягають встановленню під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– досліджено типові слідчі ситуації розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди та запропоновано напрями їх вирішення;

– висвітлено специфіку проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– встановлено особливості проведення судових експертиз і використання їх результатів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало, вони відповідають вимогам МОН України. Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері діяльності органів досудового розслідування під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у

вигляді неправомірної вигоди. Предмет дослідження – розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Методологія дослідження в першу чергу базується на сучасних загальнонаукових методах пізнання об'єктивної дійсності. Поряд з загальнонауковим методом дослідження застосовувалися і визнані окремі наукові методи: системно-структурний, порівняльно-правовий, формально-логічні, статистичні, соціологічні та інші.

Дисертант проаналізував достатній обсяг літератури стосовно теми свого дослідження, вивчивши проблемні питання, що виникають при розслідуванні легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди. У дисертації комплексно опрацьовано широке коло важливих для розвитку сучасної науки положень, зроблено ряд теоретичних узагальнень та визначень, запропоновано нові підходи та авторське бачення шляхів подальшого удосконалення процесу розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Наукова новизна дисертаційного дослідження є беззаперечною. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є переконливими. Наукові положення, що виносяться на захист, мають суттєву новизну і в сукупності вирішують актуальні і складні проблеми, пов'язані з метою даного дослідження, зокрема:

1. Дисертант розробив криміналістичну характеристику розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, що є технологією злочинного збагачення. Доведено, що у цій технології предикатним, тобто основним, кримінальним правопорушенням є отримання неправомірної вигоди службовою особою, а супутнім, спрямованим на приховання слідів основного, – легалізація (відмивання) майна. Здійснено криміналістичну характеристику технології злочинного збагачення відповідно до механізму злочинної діяльності: 1) дії,

спрямовані на безпосереднє отримання неправомірної вигоди службовою особою; 2) отримання неправомірної вигоди; 3) дії, спрямовані на приховування слідів кримінального правопорушення та здійснення власне легалізації (відмивання) майна як завершального етапу злочинного збагачення;

– здобувачем сформовано пропозиції щодо використання під час досудового розслідування спеціального розробленого й застосовуваного в практиці правоохоронних органів провідних іноземних держав кримінального процесуального інструменту Протоколу Берклі, який визначає теоретико-методологічні та практичні засади збирання, аналізу й зберігання цифрової інформації, що є у відкритому доступі, з дотриманням професійних, правових та етичних принципів і міжнародних стандартів з метою встановлення обставин легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– на підставі проведених емпіричних досліджень, автором визначено типові слідчі ситуації розслідування технології злочинного збагачення щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди: кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою та подальшої її легалізації; кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою, у слідчого є достовірні дані про вчинення подальшої легалізації (відмивання) майна; кримінальне провадження розпочато за фактом легалізації (відмивання) майна, у слідчого є достовірні дані про предмет легалізації як наслідок одержання неправомірної вигоди службовою особою. Заслуговує схвалення, що здобувачем сформовано алгоритми дій відповідно до кожної слідчої ситуації;

– здобувачем удосконалено тлумачення предмета посягання відповідно до двохетапної природи його формування; сформульовано його визначення, згідно з яким це майно, яке не обмежене та не вилучене з обігу, виражене у формі неправомірної вигоди, незалежно від її розміру, ринкової чи номінальної

вартості, одержаної спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення – службовою особою, що підлягає подальшій легалізації (відмиванню);

– удосконалено класифікацію суб'єктів, які уповноважені виконувати завдання з виявлення, розслідування, попередження легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, відповідно до таких підстав: 1) органи, які виконують превентивну функцію (органи, уповноважені на здійснення фінмоніторингу (Національний банк України, Міністерство юстиції України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку й Міністерство цифрової трансформації України), Національне агентство запобігання корупції; 2) органи, які здійснюють досудове розслідування (Державне бюро розслідувань (ДБР), НАБУ, Національна поліція України, Служба безпеки України (СБУ)) та спеціалізовані антикорупційні органи (НАБУ, САП, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів); 3) органи правосуддя (Вищий антикорупційний суд (ВАКС) і загальні суди (місцеві, апеляційні, Верховний Суд)). Визначено правові засади діяльності компетентних суб'єктів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди;

– дістали подальшого розвитку пропозиції до вітчизняного кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики на підставі запозичення ефективного досвіду іноземних держав (Данія, Фінляндія, Нова Зеландія). Вони стосуються врахування досвіду державних, правоохоронних і спеціально створених органів (підрозділів) та громадських організацій у боротьбі як із корупційними кримінальними правопорушеннями, так і з легалізацією (відмиванням) майна, отриманого злочинним шляхом; удосконалення інституту діяльності викривачів (інформаторів) (на прикладі Данії); самостійної звітності суб'єктів господарювання щодо протиправних діянь, яку враховують як обставину, що пом'якшує покарання, тощо;

– дістали подальшого розвитку криміналістичні рекомендації щодо проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування легалізації (відмивання) майна та інші положення.

Ці та інші результати дослідження вказують на те, що дисертант вирішив складні проблеми, спрямовані на подальше удосконалення правовідносин на досудових стадіях між суб'єктами кримінального процесу під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали МВС України, Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України за 2020–2023 роки; дані, отримані внаслідок вивчення 360 кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких за ст. 209 і 368 КК України здійснювали протягом 2020–2023 років; результати анкетування 120 слідчих Національної поліції України й детективів НАБУ, 109 прокурорів, зокрема прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), 56 суддів Вищого антикорупційного суду й судів загальної юрисдикції.

У цілому, достовірність й обґрунтованість наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, забезпечується вдалою і продуманою *структурою наукової розробки*. Дисертація, відповідно до мети і завдань дослідження, складається з вступу, трьох розділів, дванадцяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В основному дисертація має суто *прикладне значення одержаних результатів*, в якій сформульовані окремі теоретичні положення та практичні рекомендації, які вже застосовуються й подальшому можуть бути використані:

– у *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення процесу розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України № 42494, 2023 рік);

– в освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін з кримінального процесу та криміналістики, підготовки навчально-методичних праць (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 12 грудня 2023 року);

– у науково-дослідній діяльності – для подальших досліджень проблем розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 18 травня 2023 року).

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та в опублікованих працях. Основні положення та загальні висновки повною мірою доведено дисертантом до широкої громадськості в опублікованих наукових працях. Результати дисертації відображено у десяти публікаціях, серед яких п'ять статей, опублікованих у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, а також п'ять тез доповідей, опублікованих у збірниках науково-практичних конференцій та засіданні круглого столу.

Дотримання академічної доброчесності. Наукова розробка Пісного Віталія Ігоревича включає результати власних досліджень здобувача. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

У першому розділі дисертації розкриваються питання щодо характеристики стану наукової розробленості проблем розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 1.1), відбувається виокремлення правових засад діяльності уповноважених суб'єктів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 1.2), з'ясовується міжнародний досвід протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної

вигоди, та окреслюється його використання під час розслідування (підрозділ 1.3).

Констатовано, що в науковій літературі теоретичні положення щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, вчиненого службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, не сформовано, попри потреби практики.

Визначено правові засади діяльності суб'єктів, які уповноважені виконувати завдання виявлення, розслідування, попередження легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, яких класифіковано за такими підставами: 1) органи, які виконують превентивну функцію: органи, уповноважені на здійснення фінмоніторингу (Національний банк України, Міністерство юстиції України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство цифрової трансформації України) і НАЗК; 2) органи, які здійснюють досудове розслідування (ДБР, НАБУ, Національна поліція України, СБУ та спеціалізовані антикорупційні органи (НАБУ, САП, АРМА). Визначено правові засади діяльності компетентних суб'єктів, які долучаються до діяльності з розслідування досліджуваних кримінальних правопорушень.

Окреслено міжнародний досвід протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, на прикладі трійки лідерів рейтингу сприйняття корупції Transparency International 2022 року: Данії, Фінляндії та Нової Зеландії. Констатовано, що Україна вже реалізує низку реформ щодо забезпечення реалізації досвіду іноземних держав. Надано пропозиції стосовно активізації інтеграційних процесів правозастосування під час боротьби з легалізацією (відмиванням) майна, вчиненого службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

У другому розділі дисертації формується криміналістична характеристика легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Наводяться загальні положення криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді

неправомірної вигоди (підрозділ 2.1), визначається предмет посягання під час вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 2.2), висвітлюється спосіб легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 2.3), окреслюється обстановка та слідова картина кримінального правопорушення (підрозділ 2.4), висвітлюється особа правопорушника (підрозділ 2.5).

У межах криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, акцентовано, що йдеться не про криміналістичну характеристику окремого кримінально протиправного діяння, а про системну, ієрархічну та взаємопов'язану модель технології злочинного збагачення. Криміналістична характеристика легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, охоплює відомості про: 1) предмет неправомірної вигоди, який буде безпосередньо чи опосередковано предметом подальшої легалізації (відмивання) майна; 2) способи підготовки, безпосереднього отримання та приховування неправомірної вигоди та легалізації (відмивання) майна; 3) особу правопорушника; 4) обстановку реалізації злочинної діяльності; 5) слідову картину злочинної діяльності.

Стосовно розслідуваного кримінального правопорушення з'ясовано, що предмет посягання має «двохетапну» природу формування, адже предметом легалізації (відмивання) майна є майно, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом, а саме внаслідок отримання неправомірної вигоди.

Для виокремлення предмета посягання в досліджуваній технології злочинного збагачення тлумачення неправомірної вигоди матеріального характеру є вужчим через низку ознак, яким має відповідати предмет легалізації (відмивання) майна. Зокрема, предметом легалізації (відмивання) майна не можуть бути ті його різновиди, вільний обіг яких згідно з чинним законодавством заборонений або істотно обмежений, оскільки незаконні дії з

ними утворюють самостійні склади кримінальних правопорушень і які, з огляду на це, відмиванню не піддаються. Майно, яке підлягає легалізації, не має кореляційного зв'язку з його номінальною чи реальною вартістю. Відповідно до критеріїв поділу об'єктів цивільних прав, визначених у ст. 173 ЦК України, і з огляду на особливості механізму досліджуваної технології злочинного збагачення, предмет посягання розглянуто відповідно до трьох груп, ураховуючи його вираження в матеріальному середовищі: 1) речі, зокрема гроші та цінні папери; 2) інше майно; 3) майнові права.

Встановлено, що способом вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є система послідовних дій з підготовки, безпосереднього вчинення та приховання слідів кримінального правопорушення. За практичної реалізації досліджуваної технології злочинного збагачення спосіб обов'язково передбачатиме дії з учинення предикатного кримінального правопорушення та дії з легалізації (відмивання) майна, що є приховуванням кримінально караного діяння.

У структурі криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, важливим елементом є обстановка реалізації технології злочинного збагачення, до якої належать відповідне місце та час. Особливість місця вчинення полягає у відсутності чітко виражених меж у просторі, адже досліджувана технологія злочинного збагачення є тривалою багатоетапною діяльністю, кожен з елементів якої відбувається за різних обставин і в різному місці, навіть поширюючись на територію іноземних держав. Час учинення кримінального правопорушення має суттєве значення, адже зумовлює поведінку правопорушників, характеризує механізм кримінально протиправного діяння.

Структура слідової картини має дві складові, що формуються на стадіях підготовки, вчинення та приховання як власне легалізації (відмивання), так і предикатного кримінального правопорушення. Сліди розглянуто відповідно до трьох груп: ідеальні, матеріальні й електронні (цифрові) сліди.

Розкрито проблемне питання щодо фіксації електронних джерел з відкритих даних через відсутність офіційного унормування методики виявлення та фіксації таких слідів. З цього приводу надано пропозиції щодо використання під час розслідування спеціально створеного кримінального процесуального інструмента – Протоколу Берклі.

Охарактеризовано особу правопорушника, який вчинила легалізацію (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, на підставі критерію поєднання дій щодо виконання предикатного кримінального правопорушення та легалізації (відмивання) за групами: службова особа, яка одержала неправомірну вигоду й відмиває «свої» гроші, тобто є власником цього майна; особи, які здійснюють легалізацію (відмивання) неправомірної вигоди іншої службової особи.

У третьому розділі дисертації визначаються організаційно-тактичні засади розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Зокрема, формуються обставини, що підлягають встановленню під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 3.1), виокремлюються типові слідчі ситуації розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 3.2), розкривається питання проведення слідчих (розшукових) дій (підрозділ 3.3), висвітлюється проведення судових експертиз і використання їх результатів під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди (підрозділ 3.4).

Орієнтуючись на предмет доказування, елементи якого визначено в ч. 1 ст. 91 КПК України, сформовано перелік обставин, що підлягають встановленню під час розслідування злочинної технології збагачення у вигляді легалізації (відмивання) майна, одержаного у вигляді неправомірної вигоди. Обрано за основу критерій поєднання предмета доказування та складів кримінальних правопорушень: висвітлено спосіб, час, місце, предмет

посягання, факт одержання майна злочинним шляхом, особу правопорушника, мотив, мету вчинення технології злочинного збагачення, вину, її форму й заподіяну шкоду. Умовно такі обставини поділено на ті, що відображають джерело походження майна, і ті, що відображають процес його легалізації.

Здобувачем обрано ситуаційний підхід до типізації слідчих ситуацій за критерієм інформаційної обізнаності слідчого про епізоди злочинної діяльності, особливості механізму кримінальних правопорушень, характер вихідної інформації про кримінальне правопорушення: а) кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою та подальшою її легалізацією; б) кримінальне провадження розпочато за фактом одержання неправомірної вигоди службовою особою, у слідчого є достовірні дані про вчинення подальшої легалізації (відмивання) майна; в) кримінальне провадження розпочато за фактом легалізації (відмивання) майна, у слідчого є достовірні дані про одержання предмета легалізації внаслідок одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Встановлено, що під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, проводили такі види огляду, як огляд місця події, огляд документів та огляд комп'ютерних даних. Здобувачем розкрито тактику проведення цих слідчих (розшукових) дій та визначено її особливості.

Акцентовано увагу на тактику проведення обшуку. Під час обшуку виявленню та вилученню підлягають: предмет неправомірної вигоди, фінансові документи, документи, що відображають законодавчі, нормативно-розпорядчі положення з регламентації діяльності організацій державної та недержавної форм власності; установчі документи, страхові документи, документи контролюючих органів; документи, що підтверджують право власності на майно; предмети, що допомагають виявити осіб, пов'язаних із підозрюваними, або висунути інші версії.

Наступною важливою слідчою (розшуковою) дією є допит. Оскільки досліджувану технологію злочинного збагачення вчиняють переважно у

співучасті, то автором вірно підкреслено, що для проведення допиту підозрюваного має значення вивчення ролі допитуваного в механізмі злочинної діяльності. У більшості випадків допит підозрюваного має конфліктний характер, проте в деяких ситуаціях підозрюваний може виявляти активне сприяння слідству та прагне продемонструвати щире каяття, тому допит може бути з елементами співпраці.

Результати аналізу матеріалів кримінальних проваджень засвідчили, що під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, призначають три групи експертних досліджень: криміналістичні, інженерно-технічні й економічні. За змістом дисертації надані криміналістичні рекомендації задля підвищення ефективності призначення та проведення судових експертиз.

Разом із тим, констатуємо наявність усіх необхідних для такого рівня наукової розробки положень, слід відзначити, що робота містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положення.

1. У рубриці «наукова новизна» здобувач вказує, що ним вперше: «надано пропозиції щодо використання під час досудового розслідування спеціального розробленого й застосовуваного в практиці правоохоронних органів провідних іноземних держав кримінального процесуального інструменту Протоколу Берклі, який визначає теоретико-методологічні та практичні засади збирання, аналізу й зберігання цифрової інформації, що є у відкритому доступі, з дотриманням професійних, правових та етичних принципів і міжнародних стандартів з метою встановлення обставин легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» (с. 23-24 дисертації). Під час прилюдного захисту дисертації бажано пояснити зміст вказаного Протоколу Берклі, особливості його практичного застосування. Також виникає питання: чи були такі пропозиції впроваджені до практичної діяльності підрозділів, які здійснюють досудове розслідування корупційних кримінальних правопорушень?

2. У підрозділі 2.5. «Особа правопорушника, що вчиняє легалізацію (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди» дисертант, спираючись на аналіз вивчення судово-слідчої практики, наголошує, що такий вид кримінально протиправної діяльності вчиняють у формі співучасті, групою осіб за попередньою змовою (у складі трьох осіб – 36,3 %, чотирьох осіб – 30,8 %, п'яти й більше осіб – 32,9 %) (с. 151 дисертації). Однак, здобувач розглядає реалізацію протиправної діяльності у співучасті лише у загальних рисах, не приділяючи достатньої уваги діяльності організованих груп і злочинних організацій за даних умов.

3. За змістом підрозділу 2.5. «Особа правопорушника, що вчинює легалізацію (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди», у результаті аналізу матеріалів кримінальних проваджень автор обґрунтовує, що юридична особа була суб'єктом вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, у 38,5 % випадків (с. 152 дисертації). Варто деталізувати, про які саме юридичні особи йде мова? Які їх основні ознаки?

4. У підрозділі 3.3. «Проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди», на підставі аналізу проведених досліджень автор зазначає, що у більшості кримінальних проваджень проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, що доручалися працівникам оперативних підрозділів. Однак, питання проведення негласних слідчих (розшукових) дій за даних умов розкрито частково, фрагментарно. Варто було б більш ґрунтовно висвітлити даний аспект проблематики.

У той самий час, наведені зауваження мають виключно дискусійний характер, не впливають на актуальність і загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження та є підґрунтям до наукової дискусії під час захисту дисертації.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертація **Пісного Віталія Ігоровича**. на тему «**Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди**», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем формування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

2. Дисертація «**Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди**», за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами і доповненнями) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор **Пісний Віталій Ігорович** заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –

**Професор кафедри криміналістики,
судової експертології та домедичної підготовки
факультету № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Влада ГУСЄВА